

Lackovića Croate u Batinskama, nedaleko Kalinovca. Možemo zaključiti da je tijekom dvodnevno znanstvenog skupa ostvaren cilj upoznavanja okoliša rijeke Drave u prošlosti i sadašnjosti s naglaskom na međusobnom utjecaju okoliša i ljudi te mentalnoj i simboličkoj percepciji okoliša.

Nikola CIK

JOŽICA ČEH STEGER, *EKOKRITIKA IN LITERARNE UPODOBITVE NARAVE*, MARIBOR: ZALOŽBA LITERA, 2015., 349 STR.

Ekokritika (prijevod Suzane Marjanić) ili ekokriticizam (prijevod Domagoja Brozovića) je teorijsko-književna i kulturalna disciplina okolišne humanistike u kojoj se proučava prožimanje prirode i kulture (najviše književnosti, vizualnih umjetnosti i popularne kulture). Sam je pojam osmislio William Rueckert u članku »Literature and Ecology: An Experiment in Ecocriticism« koji je izašao davne 1978. godine. Od tog se vremena disciplina uspješno razvijala u Europi, Americi i Aziji, a postupno se pojavljuje na području jugoistočne Europe gdje posebno prednjače slovenske istraživačice i istraživači poput Milene Mileve Blažič, Marjetke Golež Kaučič, Jelke Karnev Štrajn, Tjaše Trček, Tomaža Podbevčeka, Špele Podlipnik, Tanje Badalič, Branislave Vičar, Jožice Čeh Steger i mnogih drugih.

Upravo je posljednje spomenuta mariborska sveučilišna profesorica slovenske književnosti Jožica Čeh Steger autorica knjige *Ekokritika in literarne upodobitve narave*. Napisana kroz pet poglavlja, ova se studija bavi teorijom ekokritike, pojedinim ishodištima, metodološkim modelima i pozicijom ekokritičke perspektive u okolišnoj humanistici.

Prvo je poglavlje jednostavno nazvano Ekokritika te u njemu autorica opisuje početke ekokritike u sklopu postmodernih kretanja i rastućeg okolišnog pokreta koji je započeo sedamdesetih godina, a ekokritika dobiva maha devedesetih. U tim se početcima disciplina dominantno bavi romantizmom i američkim okolišnim pisanjem. Poslije se širi ka propitivanju ekoloških koncepata u književnosti što je ostao jedan od ciljeva i danas.

Naredno poglavlje nosi naslov Ekofeminizam. Ovo je kratak dio u knjizi koji zauzima svega nekoliko stranica i profesorica analizira nekoliko ekofeminističkih perspektiva (spiritualni, socijalni itd.) te istražuje mogućnosti ekofeminističkog čitanja književnih djela.

Sljedeći je dio imenovan Kulturna ekologija i bavi se upravo tom subdisciplinom koja se razvijala iz ekologiju u kulturologiju. Ovim interdisciplinarnim pristupom pokazuje poziciju ekokritike prema kulturnoj ekologiji.

Četvrto je kratko poglavlje Ekološka estetika prirode i teorija atmosfera. U njemu se raspravlja o samoj estetici prirode gdje autorica koristi teorije Gernota Böhmea i (manje) Božidara Kantea.

Književna uobličavanja prirode naziv je posljednjeg i najdužeg poglavlja kojeg možemo nazvati praktičnom primjenom prethodno iznesenih teorijskih promišljanja. Koristeći raznovrsne žanrove kao podlogu za analizu u rasponu od sredine 19. do druge polovice 20. stoljeća, autorica iščitava ulogu prirode kao objekta i/ili subjekta u djelima sljedećih pisaca: Fran Erjavec, Janez Mencinger, Josip Stritar, Pavlina Pajk, Ivan Tavčar, Ivan Cankar, Srečko Kosovel, Miran Jarc, Vladimir Bartol, Prežihov Voranc i Ivan Potrč. Pitanja odnosa i suživota na relaciji čovjek -životinja, zatim čovjek – biljka, značaj krškog krajolika, samo su neka od tema koje profesorica Čeh Steger otvara.

Knjiga je napisana znanstveno i zanimljivo s mnoštvom referenci i bilješki slovenskih i stranih autora, a složena je u logičnu i svrsishodnu cjelinu počevši s definicijom samog pojma preko odnosa sa srodnih terminima i teorijskim poljima do konačne primjene. Pratiti ekokritiku u ovakvoj strukturi bio je izazovan zadatak jer je samo akademsko polje interdisciplinarno i metodološki razmrvljeno, ali ga je znanstvenica uspješno spajala i provela zadane ciljeve stvaranja ekokritičke studije o slovenskoj književnosti. Velikim uspjehom smatram što je autorica ušla duboko u temu uočavajući koncepte prirode i ekologije u kulturi i književnosti.

Prikazana publikacija o ekokritici ima višestruk značaj za slovenske i jugoistočnoeuropske kulturne studije i teoriju književnosti. S jedne strane, izvrstan je sveučilišni udžbenik o okolišnoj humanistici koja istovremeno obuhvaća i nadilazi ekokritiku što će omogućiti uvod za studente i širu javnost. S druge strane, to je značajan znanstveni doprinos slovenskoj teoriji književnosti jer omogućuje nova čitanja klasičnih i suvremenih autorica i autora iz ekokritičke perspektive. Osim navedenoga, knjiga je važan poticaj za interdisciplinarna humanistička proučavanja prirode te zamah za razvoj ekokritike kao legitimnog akademskog istraživačkog pristupa. Nadam se da će ovakve studije uslijediti i za druge postjugoslavenske književnosti jer nam kronično nedostaje ekokritičkih studija s lokalnim i regionalnom primjerima analize.

Goran ĐURĐEVIĆ

IVO LUČIĆ, PRESVLAČENJE KRŠA. POVIJEST POZNAVANJA DINARSKOG KRŠA NA PRIMJERU POPOVOG POLJA., SYNOPSIS, ZAGREB – SARAJEVO, 2019., 680 STR.

Ivo Lučić u knjizi o Popovom polju na početku daje pregled literature i to od pojave, afirmacije karstologije i karstološke afirmacija Popova polja (geoznanosti, bioznanosti i istraživanja podzemne faune s rekonstrukcijom zametnute zoološke prošlosti) kao jedne od najstarijih pojava iz dinarskog krškog reljefa. Slijedi obrada tradicionalnog korištenja prostora Popovog polja te obrada njegove kulturne slike. Period druge polovice 20. stoljeća obrađuje karstologiju kao pitanje vodoodrživosti krša, upotrebu krajolika koji je po bio prepušten milost i nemilost nepostojeće industrijalizacije te na kraju o kulturnom jedinstvu i političkoj disoluciji prostora (Popovo u monografijama, materijalna kultura, narodna slika krajolika i kulturna svakodnevnica, modernizacijske promjene, identitet Popova polja i krajolik). Slijedi raspravni dio knjiga u kojem je autor napravio dinarsku sublimaciju divljine kao društvenog nasilja. Taj dio knjige sadrži tri pod-cjeline: prva predstavlja fizikalno prirodoslovlje krša odnosno holističku kršku znanost, druga modernizaciju kao ekstremnu deagrarizaciju i depopulaciju, a treća predstavlja sintezu kulturnog krajolika Popovog polja («kamena pustinja i zemlja grobova»). Završni dio je sinteza sa zaključkom na hrvatskom i engleskom jeziku. Slijede iscrpan popis korištenih izvora i literature te kazala koja bitno olakšavaju služenje ovom knjigom. Nakon čitanja se jasno vidi kako ova knjiga predstavlja uspješna obrada Popovog polja kao primjera istraživanja povijesti krša u okvirima povijesti okoliša.

Ova knjiga predstavlja važan prilog doprinosu razvoja povijesti okoliša u nas, koja je još uvijek u fazi institucionalizacije, koja je započela ranih 2000-tih godina i to u okviru istraživanja imperijalnih višegraničja Habsburške Monarhije, Osmanskog Carstva i Mletačke Republike. U organizaciji međunarodnog istraživačkog projekta Triplex Confinium u Zadru održana je prva ekohistorijska konferencija na prostoru Jugoistočne Europe. Samim tim su prva ekohistorijska istraživanja bila usmjerena na rani novi vijek, što se u velikoj mjeri zadržalo do danas. Usprkos tome razvio se tek mali broj istraživača koji se primarno bave poviješću okoliša. Časopis *Ekonomska i ekohistorija* predstavlja tek ograničeni pokušaj poticanja novih istraživanja iz povijesti okoliša. U gotovo svakom broju spomenutog časopisa, koji izlazi jednom godišnje, nastoji se nekoliko članaka usmjeriti na određenu temu blisku povijesti okoliša. Tako su do sada napravljeni tematski blokovi o bolestima i okolišu, rijekama, šumama, lovu, planinama, ekološkim te jedan cijeli tematski broj posvećen povijesti i održivosti. Uz to postoje i druge inicijative iz povijesti okoliša, prvenstveno vezane uz djelatnosti geografa. Očito su razni napori u konstituiranju povijesti okoliša u ovom dijelu Europe i međunarodno prepoznati jer su Geografski odsjek PMF-a Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru dobili priliku organizirati konferenciju Europskog udruženja za povijest okoliša (ESEH Biennial Conference) *Natures in between. Environments in areas of contact among sta-*

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Ekohistorija rijeke Drave
Environmental History of the Drava River

Volumen XV. / Broj 15
Zagreb – Samobor 2019
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher:

Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
www.ffzg.unizg.hr; http://ckhis.ffzg.unizg.hr/

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin,
Hrvoje Petrić, Drago Rokсандić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Rokсандić – president/predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Marija Benić Penava (*Dubrovnik*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Auckland, New Zealand*), Ljiljana Dobrovšak (*Zagreb*), Goran Đurđević (*Požega*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordana Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Honolulu, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Vesna Vlahović-Štetić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2019.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Vodenica Blaža i Vojteka Hrvoića iz Ferdinandovca

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA